

TZ Skupiny JARO: Lidé loni napočítali tisíce motýlů. Motýlí půlhodinka napoví, jak se daří naší krajině

17.4.2026 - Martina Skohoutilová, David Číp | Správa Krkonošského národního parku

Druhý ročník celonárodního pozorování a sčítání denních motýlů Motýlí půlhodinka přinesl tisíce pozorování z celé republiky. Ukázal, jak výrazně ovlivňuje výskyt motýlů počasí i stav naší krajiny. Motýli přitom patří mezi citlivé ukazatele jejího stavu. Do dalšího ročníku, který proběhne letos v termínech 1.-7. června a 13.-19. července, se může opět zapojit široká veřejnost.

Stovky lidí, tisíce záznamů z celé republiky

Do loňského ročníku se zapojilo více než 400 účastníků, kteří odeslali téměř 4 000 pozorování s více než 36 tisíci motýly. Každé pozorování, ať už s mnoha záznamy nebo i zcela bez nich, pomáhá doplňovat informace o výskytu jednotlivých druhů i rozdílech mezi regiony.

„Na Motýlí půlhodině je důležité, že se zapojují lidé z běžných míst – ze zahrad, parků nebo okrajů obcí. Díky tomu získáváme data z prostředí, která bychom jinak pokryli jen omezeně, a můžeme sledovat, jak se motýli liší napříč krajinou. Každé pozorování – i to, kdy člověk nevidí žádného motýla – pomáhá doplnit obraz o tom, jak se motýli v krajině skutečně vyskytují,“ říká Martina Skohoutilová, koordinátorka Motýlí půlhodinky ze Skupiny JARO.

Počasí jako klíčový faktor při sčítání

Loňská jarní část sezony nebyla pro motýly příliš příznivá. Chladnější a proměnlivé počasí zpomalilo jejich vývoj, na řadě míst se vyskytovali v menším počtu než obvykle. Aktivita motýlů byla nízká a během jarního týdne byla zaznamenána přibližně pětina všech jedinců. Motýli jsou přitom aktivní především za slunečných a teplých dnů, takže krátkodobé výkyvy počasí se do výsledků promítají velmi výrazně.

Motýli jako ukazatel stavu krajiny

Sezónní výkyvy jsou zcela přirozené, jeden rok může být motýlů málo a druhý hodně. Dlouhodobější trendy ale neovlivňuje jen počasí. Motýli patří mezi citlivé indikátory stavu krajiny a jejich výskyt úzce souvisí s tím, jak je krajina využívána. V posledních desetiletích však odborníci v Česku i v Evropě upozorňují na postupný úbytek motýlů a to nejen specializovaných druhů, ale i těch běžných.

“Celkový stav krajiny hraje klíčovou roli – její pestrost, struktura a způsob hospodaření. Zjednodušená krajina s velkými půdními bloky, omezeným množstvím kvetoucích rostlin a úkrytů poskytuje motýlům výrazně horší podmínky než pestrá mozaika luk, pastvin, remízků a světlých lesů,“ vysvětluje Zdeněk Fric z Entomologického ústavu Akademie věd ČR.

Motýli dobře ukazují, že krajina není jen kulisa, ale základní infrastruktura, na které závisí její fungování. To, kolik jich vidíme, přímo souvisí s tím, jestli se o ni někdo průběžně stará a jak.

„Z našich dat a pozorování v terénu je vidět, že tolik nerozhodují jednotlivé zásahy, ale to, jestli v krajině dlouhodobě funguje šetrná péče. Ta stojí na konkrétních lidech a kapacitách v obcích a regionech – na tom, jestli se citlivě a pravidelně pasou nebo sekají louky, neruší meze a remízky a

jestli se v krajině i v půdě zadržuje voda. Když se péče zhorší nebo oslabí, projeví se to velmi rychle i na běžných druzích, jako jsou motýli,” doplňuje David Číp, hlavní koordinátor Skupiny JARO.

Stav motýlů tak není jen otázka přírody jako takové. Ukazuje, jestli krajina funguje i pro lidi – jak se vyrovnává se suchem nebo přívalovými dešti. Správná péče o krajinu je totiž prevence.

„To, že ubývají motýli, není izolovaný problém. Je to signál, že krajina přestává plnit své funkce a zhoršují se podmínky i pro lidi. Pokud péče o krajinu funguje průběžně, snižují se budoucí škody. Bez ní je pak řešení náročnější a dražší,” uzavírá Číp.

Rok ve znamení baboček

Nejčastěji pozorovaným druhem byla babočka paví oko. Lidé během sčítání zaznamenali více než 4 000 jedinců. Babočka paví oko se u nás objevuje téměř po celý rok díky dvěma překrývajícím se generacím. Dospělci navíc přezimují, takže na jaře patří mezi první pozorované motýly. Pro svůj vývoj potřebuje pestrou krajinu, šetrně obhospodařované louky a také místa s kopřivami, na kterých se vyvíjejí housenky.

Jak se zapojit?

Motýlí půlhodinka se v roce 2026 uskuteční ve dvou termínech **1.-7. června a 13.-19. července**. Zapojit se může kdokoli. Stačí si vyhradit 30 minut, během kterých účastník zaznamenává všechny pozorované denní motýly na jednom místě, a následně údaje odešle prostřednictvím online formuláře. Metodika je navržena tak, aby ji zvládli i začátečníci.

Sčítání je vhodné pro jednotlivce, školy i rodiny. Vedle sběru dat nabízí i jednoduchý způsob, jak se naučit rozpoznávat běžné druhy a vnímat rozdíly mezi jednotlivými typy prostředí.

Více informací: www.motylipulhodinka.cz

Každý účastník, který odešle formulář, bude zařazen do slosování o ceny. Součástí projektu je také fotografická soutěž.

Kontakt pro média:

- Martina Skohoutilová, koordinátorka Motýlí půlhodinky za Skupinu JARO, tel.: +420 722 215 664, [motyli\(zavináč\)skupinajaro.cz](mailto:motyli(zavináč)skupinajaro.cz)
- David Číp, hlavní koordinátor a tiskový mluvčí Skupiny JARO, tel.: +420 603 847 189, [info\(zavináč\)skupinajaro.cz](mailto:info(zavináč)skupinajaro.cz)

Hlavními partnery projektu jsou: Biologické centrum AV ČR, Česká společnost entomologická (ČSE), Společnost pro ochranu motýlů (SOM), Agentura ochrany přírody a krajiny ČR, Czechia Butterfly Monitoring Scheme (BMS), Botanická zahrada hl. m. Prahy, Krkonošský národní park (KRNAP), Zoo Brno, Magistrát hl. m. Prahy a Město Hradec Králové a Papilonia - motýlí domy.

Odměny poskytl: Nakladatelství Kazda, Ento Sphinx a Magistrát hl. m. Prahy.

<https://www.krnep.cz/aktuality/tz-skupiny-jaro-lide-loni-napocitali-tisice-motyly-motyli-pulhodinka-na-povi-jak-se-dari-nasi-krajine>